

SŁUGA SŁOWA SŁUGĄ KRÓLESTWA

Ks. Henryk Witczyk

Mysterium Regni Ministerium Verbi (red. E. Franco), księga pamiątkowa ku czci Vittorio Fusco, EDIZIONI DEHONIANE, Bologna 2000, ss. 825 (cena 53,23 euro).

Okazały tom, wydany w serii Supplementi alla Rivista Biblica 38, jest monumentalnym pomnikiem ku czci wielkiego biblisty Vittorio Fusco (zmarłego 11 lipca 1999 roku). Zawiera ponad 40 tekstów, w których najlepsi egzegeci prezentują swoje aktualne badania dotyczące kwestii żywo dziś dyskutowanych. Książka ta nie jest jednak, jak to się niestety często zdarza w Polsce, stogiem siana, lecz ma bardzo przejrzystą i logiczną strukturę. Odpowiada ona zasadniczym kierunkom zainteresowań V. Fusco, które były wyjątkowo liczne i różnorodne.

W pierwszej kolejności V. Fusco dużą uwagę przywiązywał do krytyki tekstu. Stąd też w pierwszej części książki znajdujemy dwa artykuły dotyczące prac w zakresie krytyki tekstu Ewangelii według św. Łukasza i Dziejów Apostolskich.

Poczynając od swego doktoratu V. Fusco podkreślał konieczność rewizji w zakresie metod badawczych, widząc ich niezwykle ważną rolę w docieraniu do Jezusa historii. Uważał bowiem, że dla chrześcijan pierwszą i najbardziej podstawową sprawą jest zrozumienie Jezusa, Jego osoby i Jego dzieła. Dlatego też w drugiej części księgi pamiątkowej, części poświęconej metodzie, środowisku i poszukiwaniu obrazu historycznego Jezusa, uwagę czytelnika przykuwają wszystkie opracowania, a zwłaszcza poświęcone sumariom w Ewangelii Markowej (problem metody i sensu, w opracowaniu J. Delorme), tożsamości żydowskiej w czasach i w kraju Jezusa (R. Penna), stosunkowi Żydów do Jezusa na przestrzeni 2000 lat i 200 lat badań egzegetycznych (F. Manns), porównaniu nauczania Jezusa

i eseneńczyków na temat bogactw i własności (J.P. Meier) oraz relacji Paweł - Żydzi (S. Legasse).

W celu poprawnego poznania Jezusa należy mieć pogłębioną wizję relacji między Nowym i Starym Testamentem. W trzeciej części odpowiadającej temu kierunkowi badań V. Fusco znajdują się opracowania ukazujące wielopłaszczyznowe powiązania między ST i NT. Na czoło wysuwa się opracowanie, w którym tematem łączącym obydwie Testamenty jest ojcostwo Boga (A. Nicacci). O roli Pisma w J 2,16-17 pisze J. Luzarraga. Wiele nowego światła, dzięki któremu możliwe jest głębsze rozumienie więzi między ST i NT rzuca analiza na temat sposobu cytowania Starego Testamentu w Apokalipsie i w Ewangelii Mateuszowej (M. Carrez).

Czwarta część książki poświęcona jest tematowi wyjątkowo drogiemu dla V. Fusco, a mianowicie przypowieściom (tytuł jego doktoratu biblijnego: *Parola e Regno. La sezione delle parabole (Mc 4,1-34) nella prospettiva marciana* w 1980 r.; w 1988 roku wydał książkę pod tytułem *Przypowieści ewangeliczne*). Część tę otwiera interesujący artykuł J.M. Casciaro poświęcony jest hermeneutyce przypowieści. Następni autorzy prezentują swoją interpretację kilku przypowieści (Mt 22,1-10.11-14 - F. Montagnini; Łk 15,11-32 - C. Marcheselli-Casale; Łk 19,11-27 - J. Lambrecht).

Kolejną sferą badań V. Fusco były kwestie dotyczące Królestwa Bożego w Ewangeliach synoptycznych i posłannictwa głoszenia Słowa, zwłaszcza w świetle Dziejów Apostolskich. Odpowiada im w księdze tematyka części piątej, którą otwiera artykuł K. Stocka o uzdrowieniu-oczyszczeniu trędowatego (Mk 1,40-45) jako problemie podstawowym w działalności Jezusa. W dalszej części autorzy zajmują się analizą narracyjną i retoryczną wielu perykop (Mk 7,24-30 - C. Mazzucco; Mt 1,1 - 4,25 - A. Puig i Tarrech; Mt 19-20 - RR. Meynet; Dz 12 - D. Marguerat; Dz 18,24-28 - U. Busse). Z wielkim zainteresowaniem czyta się również opracowania bardziej ogólne, dotyczące takich kwestii jak prawda historyczna a prawda narracji w Markowym opowiadaniu o Męce (C. Focant), wyjątkowość postaci Szczepana (J.J. Kilgallen), świadectwo Dwunastu a świadectwo Piotra w Dziejach Apostolskich (B. Prete),

modele odkrywania woli Bożej i podejmowania decyzji w świetle Dz 6,1-7 i 15, 1-35 (J. Beutler).

Innym polem zainteresowań V. Fusco była chrystologia Nowego Testamentu. W księdze pamiątkowej znajdujemy bardzo interesującą część szóstą, w której wybitni znawcy przedmiotu ukazują różne wątki tradycji chrystologicznych. Otwiera ją studium X. Leon-Dufoura na temat podstawowych nurtów działania Jezusa: Królestwo Boże u synoptyków i misterium Ojca i Syna w czwartej Ewangelii. Z kolei P. Grelot analizuje odpowiedź, jakiej Jezus udzielił Kajfaszowi, wskazując na siebie jako Syna Człowieczego (Mk 14,62b-d; Mt 26,64; Łk 22,69) oraz jej odniesienia do ST (Dn 7,13; Ps 2,7; Ps 110,1). Szerzej trudnym problemem Syna Człowieczego w Ewangelii Markowej zajmuje się G. Bissoli, odwołując się do metody zwanej Reader-Response Criticism. Uwagę czytelnika przykuwa pytanie, jakie postawił M.E. Boismard: dlaczego najwyżsi kapłani chcieli śmierci Jezusa (w świetle świadectwa J 11,47-53). Związki Pierwszego Listu Piotra (zwłaszcza motywu "dobrych dzieł" i błogosławieństwa cierpiących) z tradycją ewangeliczną bada J. Schlosser, a chrystologiczny wymiar dramatu rozgrywającego się w dziejach świata i w historii zbawienia, zarysowany w Ap 12, ukazuje A. Paul.

Monumentalną księgę pamiątkową zamyka część poświęcona teologii biblijnej. Rozpoczyna ją artykuł P. Grecha, w którym autor prezentuje najważniejsze czynniki wyznaczające kierunki myślenia w zakresie teologii Nowego Testamentu. Rozwijany jest w niej temat Syna Człowieczego, Jego tajemnicy widzianej przez pryzmat Łk 18,31-33 (G.C. Bottini) oraz najważniejsze cechy chrystologii Łukaszewej, w której Jezus walczy, pociesza i zbawia (C. Ghidelli).

Tak bogata w treść księga pamiątkowa doskonale pokazuje wielkość pracy wybitnego biblisty V. Fusco, który całe swoje życie poświęcił Ewangelii. Na uznanie zasługuje fakt, że piszący w niej autorzy zadali sobie trud uczczenia zmarłego przedwcześnie kolegi nie jakimś przypadkowym zbiorem tekstów, ale takimi opracowania-

mi, które nawiązują do najważniejszych kierunków jego pracy egzegetyczno-teologicznej. Wcześniejsze osiągnięcia V. Fusco są w niej rzetelnie podkreślane, a nade wszystko ubogacane nowymi badaniami. W ten sposób Księga pokazuje, że praca dobrego egzegety nie jest pracą na samotnej wyspie, lecz włączona jest w wielki nurt badań, tych poprzedzających jego analizy i tych, które po nich następują. Widać to doskonale w Księdze, która rozpoczyna się zestawem bibliografii V. Fusco (od roku 1961 do 2001; wraz z zapowiedziami prac będących w przygotowaniu do druku).

Lektura księgi pamiątkowej ku czci V. Fusco otwiera przed czytelnikiem nowe horyzonty badawcze, daje do myślenia. Poszczególne artykuły, zwłaszcza te w których odkrywa się orędzie tekstów biblijnych NT, wprowadzają w Tajemnicę Królestwa i pozwalają zobaczyć wielkość pracy egzegetycznej, która jest w Kościele niezastąpiona i w pełni zasługuje na miano ministerium Verbi.

SZKOŁA MATEUSZA CZY SZKOŁA JEZUSA?

Ks. Mirosław Wróbel

Samuel Byrskog, Jesus the Only Teacher. Didactic Authority and Transmission in Ancient Israel, Ancient Judaism and The Matthean Community, Stockholm 1994, ss. 485.

Książka Samuela Byrskoga podejmuje problematykę relacji pomiędzy rozumieniem Jezusa jako jedynego Nauczyciela a przekazem tradycji o Jezusie we wspólnocie Mateuszowej. Książka ta podzielona jest na dwie części. W pierwszej części autor omawia zagadnienie autorytetu nauczania i jego przekazu w starożytnym judaizmie. Druga część dotyczy przekazu tradycji Jezusa w środowisku Mateuszowym. Celem pracy jest głębsza analiza trzech podstawowych rzeczywistości, które określają istotę prze-